

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krzysztof Józefowicz (spr.)
Sędziowie:	SA Małgorzata Gulczyńska SO del. Tomasz Chojnacki
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Sylwia Woźniak

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2013 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **Z. J.**

przeciwko **(...) Spółce Akcyjnej w S., Zakładowi (...) w S. spółce**

z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o zapłatę i ustalenie

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 14 sierpnia 2012 r., sygn. akt I C 2755/10

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 w ten sposób, że zasądzoną w tym punkcie kwotę 35.000 zł obniża do kwoty 25.000 zł (dwadzieścia pięć tysięcy złotych);

2. oddala apelację pozwanego (...) Spółka Akcyjna w S.;

3. nie obciąża powoda kosztami opłaty od apelacji uiszczonymi przez pozwanego Zakład (...) w S. spółce

z ograniczoną odpowiedzialnością w S.;

4. zasądza od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w S. na rzecz powoda kwotę 450 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego poniesionych w postępowaniu odwoławczym.

T. Chojnacki K. Józefowicz M. Gulczyńska

UZASADNIENIE

Powód Z. J. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w S. kwoty 70.000 zł tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty; kwoty 2.480 zł tytułem odszkodowania – zwrotu kosztów opieki nad powodem; kwoty 8.595,72 zł tytułem wyrównania utraconych zarobków w okresie od dnia 1 lutego 2008 r. do dnia 31 marca 2009 r.; renty w kwocie 141,11 zł miesięcznie z tytułu utraty zdolności do pracy zarobkowej i zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość płatnej z góry do dnia 10-go każdego bieżącego miesiąca począwszy od dnia 1 kwietnia 2009 r. wraz z ustawowymi odsetkami z równoczesnym zastrzeżeniem, iż wysokość ta dotyczy sytuacji, w której powód otrzymuje dodatkowe wynagrodzenie z tytułu pracy (w przypadku utraty pracy kwota renty winna wynosić 823,58 zł miesięcznie, co stanowi równowartość różnicy między dochodami sprzed wypadku i przyznaną rentą); kwoty 839,11 zł tytułem zwrotu kosztów zakupu okularów i kwoty 800 zł tytułem zwrotu kosztów dojazdu powoda i jego rodziny do lekarza. Jednocześnie powód wniósł o ustalenie odpowiedzialności pozwanego za szkodę mogącą powstać po stronie powoda w przyszłości w związku z wypadkiem, któremu uległ i o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów procesu.

Pismem procesowym z dnia 20 sierpnia 2009 r. powód cofnął powództwo w części dotyczącej żądania zadośćuczynienia w kwocie 45.000 zł a w piśmie z dnia 4 listopada 2009 r. zmodyfikował żądanie zasądzenia od pozwanego na jego rzecz renty, wnosząc o zasądzenie z tego tytułu kwoty 823,58 zł miesięcznie.

Postanowieniem z dnia 2 marca 2010 r. Sąd wezwał do udziału w sprawie Zakład (...) sp. z o.o., który następnie także wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów procesu.

W treści pisma procesowego z dnia 29 maja 2012 r. powód sprecyzował, iż wnosi o zasądzenie od pozwanych kwoty 8.595,72 zł tytułem odszkodowania za utracone korzyści w okresie od dnia 1 lutego 2008 r. do dnia 31 maja 2009 r. Na rozprawie w dniu 2 sierpnia 2012 r. wskazał, iż domaga się zasądzenia renty w wysokości 141,11 zł miesięcznie za okres od dnia 1 czerwca 2009 r. do dnia 31 stycznia 2011 r. i w wysokości 823,58 zł miesięcznie od dnia 1 lutego 2011 r. do dnia 1 grudnia 2026 r., tj. do momentu nabycia przez powoda uprawnień emerytalnych.

Wyrokiem z dnia 14 sierpnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu w punkcie 1 umorzył postępowanie w zakresie żądania zapłaty kwoty 45.000 zł, dalej zasądził na rzecz powoda od obu pozwanych tytułem zadośćuczynienia kwotę 35.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi względem pozwanego (...) S.A. od dnia 2 czerwca 2009 r. do dnia zapłaty a względem pozwanego Zakładu (...) sp. z o.o. od dnia 13 marca 2010 r. do dnia zapłaty, z tym zastrzeżeniem, że zapłata wyżej wymienionej kwoty przez jednego z pozwanych zwalnia z obowiązku zapłaty drugiego z nich (in solidum) (punkt 2), zasądził od pozwanego (...) S.A. na rzecz powoda odsetki ustawowe od kwoty 45.000 zł od dnia 2 czerwca 2009 r. do dnia 13 sierpnia 2009 r. (punkt 3), zasądził na rzecz powoda od obu pozwanych tytułem odszkodowania kwotę 10.741,31 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 6.622,20 zł od dnia 14 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty, z tym zastrzeżeniem, że zapłata wyżej wymienionej kwoty przez jednego z pozwanych zwalnia z obowiązku zapłaty drugiego z nich (in solidum) (punkt 4), zasądził od obu pozwanych na rzecz powoda rentę w wysokości 200 zł miesięcznie, płatną do dnia 10-tego każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w terminie płatności którejkolwiek z kwot, z tym zastrzeżeniem, że zapłata wyżej wymienionych kwot przez jednego z pozwanych zwalnia z obowiązku zapłaty drugiego z nich (in solidum) (punkt 5), ustalił, że obaj pozwani ponoszą odpowiedzialność za szkodę mogącą powstać po stronie powoda w przyszłości w związku ze zdarzeniem z dnia 18 lipca 2006 r. (punkt 6), w pozostałej części powództwo oddalił (punkt 7), w punkcie 8 kosztami procesu obciążył pozwanych i z tego tytułu zasądził od nich na rzecz powoda solidarnie kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt 8 litera a) i nakazał ściągnąć solidarnie od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Poznaniu kwotę 4.221 zł tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych (punkt 8 litera b).

Podstawą orzeczenia były następujące ustalenia faktyczne oraz rozważania prawne.

Powód Z. J. od dnia 3 października 1994 r. był zatrudniony w Zakładzie (...) w S., na stanowisku dekarza. W dniu 18 lipca 2006 r. w związku z wykonywaniem obowiązków pracowniczych doznał urazu w postaci odwarstwienia siatkówki lewego oka, co późniejszym wyrokiem Sądu Rejonowego w Szamotułach z dnia 23 września 2008 r. zostało uznane za wypadek przy pracy. W momencie zdarzenia Zakład (...) w S. był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w (...) S.A.

W okresie od dnia 24 lipca 2006 r. do dnia 31 lipca 2006 r. powód był hospitalizowany w Szpitalu Wojewódzkim w P., gdzie rozpoznano u niego cienie siatkówki oka lewego. W dniu 25 lipca 2006 r. poddano go zabiegowi operacyjnemu polegającemu na operścieniu gałki ocznej lewej, z dobrym efektem anatomicznym w postaci przyłożenia odwarstwionej siatkówki.

Po wypisaniu ze szpitala powód wymagał opieki i pomocy w najdrobniejszych sprawach życia codziennego. W wyniku wypadku zwiększyły się potrzeby powoda związane z kontrolami lekarskimi i koniecznością przyjmowania leków.

W dniu 21 stycznia 2007 r. z uwagi na niezdolność powoda do pracy przez okres dłuższy niż łączny okres pobierania z tego tytułu wynagrodzenia i zasiłku chorobowego rozwiązaniu uległa umowa o pracę powoda z Zakładem (...) w S.. Decyzją (...) z dnia 23 lutego 2007 r. przyznano mu rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 22 stycznia 2007 r. tj. od dnia zaprzestania pobierania zasiłku chorobowego do dnia 31 stycznia 2008 r. Orzeczeniem lekarza orzecznika (...) z dnia 18 stycznia 2008 r. stwierdzono czasową niezdolność powoda do pracy do dnia 31 stycznia 2010 r. Orzeczeniem lekarza orzecznika (...) z dnia 24 grudnia 2008 r. ustalono, że stały uszczerbek na zdrowiu powoda, spowodowany skutkami wypadku przy pracy z dnia 18 lipca 2006 r. wynosi 25 %. W związku z powyższym (...) wypłacił powodowi jednorazowe odszkodowanie w kwocie 13.450 zł. Orzeczeniem (...) do Spraw Orzekania o (...)z dnia 28 stycznia 2009 r. powód został zaliczony na stałe do kategorii osób niepełnosprawnych w stopniu lekkim. Podano, iż wskazana jest dla niego praca lekka i niewymagająca dobrego wzroku, jak dla jednoocznego, że wymaga on wsparcia w samodzielnej egzystencji i niezbędne jest zaopatrzenie go w szkła korekcyjne. Orzeczeniem lekarza orzecznika (...)z dnia 10 lutego 2010 r. potwierdzono, że powód jest częściowo niezdolny do pracy do dnia 29 lutego 2012 r. Sąd I instancji dokonał szczegółowych ustaleń w zakresie wysokości wypłacanych powodowi świadczeń rentowych.

W okresie następującym po rozwiązaniu umowy o pracę z Zakładem (...) w S. powód wykonywał pracę zarobkową na postawie umów zlecenia. Sąd I instancji wskazał, jak w poszczególnych miesiącach od lutego 2007 r. do kwietnia 2011 r. kształtowało się wynagrodzenie powoda z tego tytułu i ustalił, że gdyby powód nadal był zatrudniony w Zakładzie (...) sp. z o.o. S., w okresie od 1 lutego 2008 r. do 31 marca 2009 r. otrzymywałby wynagrodzenie niższe aniżeli kwoty, które w tym okresie faktycznie uzyskał z tytułu wspomnianego wynagrodzenia i świadczeń rentowych.

W chwili orzekania przez Sąd I instancji powód miał 53 lata. Odwarstwienie siatkówki lewego oka spowodowało znacznego stopnia obniżenie ostrości wzroku tego oka. Stan upośledzonego widzenia lewego oka trwa u powoda nadal, choć jest stabilny od czasu zakończenia leczenia operacyjnego. Może on odczuwać zmęczenie się prawego oka przy dłuższym wysiłku wzrokowym. U powoda nadto doszło do powstania zespołu adaptacyjno-nerwicowego. W chwili obecnej nie sposób prognozować, jaki będzie jego dalszy przebieg. Powód zmuszony został do korzystania z pomocy psychologa i przyjmowania leków. Na skutek wypadku powstał uszczerbek na zdrowiu powoda w wysokości 42 % (35 % uszczerbku związane jest z upośledzeniem funkcji lewego oka, a 7 % uszczerbku z zespołem adaptacyjno-nerwicowym).

W związku z wypadkiem nie może on wykonywać pracy przy maszynach, na wysokości powyżej 3 m i ciężkiej pracy fizycznej. Jest częściowo niezdolny do pracy w wyuczonym zawodzie ślusarza i dekarza. Na skutek wypadku doznał szeregu ograniczeń w życiu osobistym: nie może uprawiać sportów, które wcześniej sprawiały mu przyjemność, nie jeździ również samochodem jako kierowca, albowiem żeby widzieć musi mocno się obrócić, co znacznie utrudnia kierowanie pojazdem, ograniczeniu uległo także jego życie towarzyskie. Do dnia dzisiejszego powód odczuwa bóle głowy i oka. Musi nadto prowadzić oszczędzający tryb życia, okresowo kontrolować stan zdrowia u lekarza.

Pozwany (...) S.A. w wyniku przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego przyznał powodowi zadośćuczynienie w kwocie 45.000 zł, którą wypłacił już w toku niniejszego postępowania.

Następcą prawnym pracodawcy powoda jest Zakład (...) sp. z o.o. w S..

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy zważył, że powództwo okazało się częściowo zasadne.

Wskazał, że odpowiedzialność obu pozwanych ma charakter solidarności nieprawidłowej - in solidum, gdyż wynika z innych tytułów prawnych: popełnienia czynu niedozwolonego (tu: przez pracodawcę) oraz umowy ubezpieczenia (odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń).

Mając na względzie ustalenia co do stanu zdrowia powoda, a także zważywszy na fakt, że w toku postępowania powód otrzymał tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę od pozwanego Towarzystwa (...) kwotę 45.000 zł i cofnął w tym zakresie powództwo, nadto od (...) kwotę 13.450 zł a od swojego ubezpieczyciela (...) S.A. kwotę 2.800 zł, Sąd Okręgowy na podstawie art.445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. uznał, że dodatkowo z tego tytułu zasadna będzie kwota 35.000 zł. Skutkowało to umorzeniem postępowania w zakresie dotyczącym żądania zapłaty 45.000 zł i zasądzeniem powództwa co do tego żądania w pozostałym zakresie. Sąd podkreślił przy tym, że suma 86.250 zł obejmująca wszystkie ww. uprzednio wypłacone powodowi świadczenia i zadośćuczynienie w zasądzonej kwocie 35.000 zł stanowi właściwą rekompensatę krzywdy. O odsetkach Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 481 § 1 k.c. i art. 455 k.c.

Żądania powoda dotyczące odszkodowania z tytułu sprawowanej nad nim opieki, zwrotu kosztów okularów i dojazdów powoda i jego żony do szpitala a później powoda do lekarza w ocenie Sądu I instancji, na podstawie przepisu art. 444 § 1 k.c. należało uwzględnić w całości. Z kolei w oparciu o przepis art. 444 § 2 k.c. Sąd uznał, że wskutek zdarzenia z dnia 18 lipca 2006 r. nastąpiło zwiększenie potrzeb powoda i jednocześnie zmniejszeniu uległy jego widoki powodzenia na przyszłość i zasądził z tego tytułu od pozwanych na jego rzecz skapitalizowaną rentę za okres od dnia 1 czerwca 2009 r. do dnia wyrokowania w wysokości 6.622,20 zł. Przy uwzględnieniu, iż wysokość renty została ustalona dopiero w wyroku odsetki ustawowe od ww. kwoty Sąd zasądził od momentu wyrokowania.

Sąd zasądził nadto od pozwanych na rzecz powoda rentę w wysokości 200 zł miesięcznie, począwszy od miesiąca września 2012 r., płatną do dnia 10-tego każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w terminie płatności którejkolwiek z kwot, oddalając roszczenie powoda w tym zakresie w pozostałej części.

Zasadne, w ocenie Sądu I instancji, z uwagi na dynamiczny i rozwojowy charakter szkody okazało się również żądanie powoda dotyczące ustalenia odpowiedzialności pozwanych za szkodę mogącą powstać w związku z opisanym zdarzeniem w przyszłości.

Sąd oddalił żądanie powoda dotyczące zasądzenia kwoty 8.595,72 zł tytułem wyrównania utraconych zarobków w okresie od dnia 1 lutego 2008 r. do dnia 31 marca 2009 r., uznając, że w wymienionym okresie powód uzyskał faktycznie kwoty przewyższające dochód możliwy do osiągnięcia w tym samym czasie z tytułu pracy.

O kosztach Sąd Okręgowy orzekł na zasadzie art. 100 zd. 2 k.p.c. w z art. 105 § 2 k.p.c.

Pozwane Towarzystwo (...) zaskarżyło apelacją powyższe rozstrzygnięcie w części w części tj. w punkcie 5 w zakresie w jakim Sąd nie ograniczył czasu trwania zasądzonej od niego na rzecz powoda renty oraz w punktach 6 i 8 w całości i zarzuciło:

1. naruszenie prawa materialnego tj. art. 6 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i uznanie za udowodnione: faktu, iż zasadne jest ustalenie odpowiedzialności pozwanego ubezpieczyciela na przyszłość za skutki wypadku powoda z dnia 18 lipca 2006 r., gdy tymczasem suma ubezpieczenia w kwocie 100.000,00 zł wyklucza w przyszłości możliwość dokonywania dalszych wypłat na rzecz powoda z tytułu zawartej przez pozwanych umowy ubezpieczenia i faktu, że zasadne jest zasądzenie renty bieżącej płatnej na przyszłość w kwocie 200,00 zł miesięcznie i nieuwzględnienie przy wyrokowaniu zastrzeżonej sumy ubezpieczenia,

2. naruszenie prawa materialnego tj. art. 824 § 1 k.c. poprzez nieuwzględnienie przez Sąd, iż dla klauzuli 004 tj. przy szkodach wyrządzonych pracownikom strony ustaliły sumę ubezpieczenia w kwocie 100.000,00 zł co winno doprowadzić do ograniczenia zasądzenia renty od pozwanego ubezpieczyciela na rzecz powoda na przyszłość jedynie za 46 miesięcy naprzód tj. do czerwca 2016 i jednej raty w kwocie 58,69 zł za lipiec 2016 oraz poprzez nieuwzględnienie przez Sąd, iż dla wspomnianej klauzuli strony ustaliły wymienioną sumę ubezpieczenia przez co niecelowe jest ustalenie odpowiedzialności pozwanego ubezpieczyciela na przyszłość za skutki wypadku,

3. naruszenie prawa materialnego tj. art. 444 § 2 k.c. poprzez zasądzenie od pozwanego ubezpieczyciela na rzecz powoda renty w wymiarze 200,00 zł miesięcznie począwszy od września 2012 na przyszłość, gdy tymczasem Sąd winien uwzględnić, iż dla wspomnianej klauzuli strony ustaliły wymienioną sumę ubezpieczenia, co winno doprowadzić do ograniczenia zasądzenia renty od pozwanego ubezpieczyciela na rzecz powoda na przyszłość jedynie za 46 miesięcy naprzód tj. do czerwca 2016 i jednej raty w kwocie 58,69zł za lipiec 2016,

4. naruszenie prawa procesowego tj. art. 189 k.p.c. poprzez ustalenie odpowiedzialności pozwanego ubezpieczyciela na przyszłość za skutki wypadku powoda, gdy tymczasem suma ubezpieczenia w wymienionej kwocie wyklucza w przyszłości możliwość dokonywania dalszych wypłat na rzecz powoda z tytułu zawartej przez pozwanych umowy ubezpieczenia,

5. naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 k.p.c. poprzez ustalenie na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, iż zasadne jest ustalenie odpowiedzialności pozwanego ubezpieczyciela na przyszłość za skutki wypadku powoda, podczas gdy z umowy ubezpieczenia wynika, że strony zastrzegły wymienioną sumę ubezpieczenia dla wspomnianej klauzuli, co wyklucza w przyszłości możliwość dokonywania dalszych wypłat na rzecz powoda z tytułu zawartej przez pozwanych umowy ubezpieczenia oraz poprzez ustalenie na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, iż zasadne jest zasądzenie renty bieżącej płatnej na przyszłość w kwocie 200,00 zł miesięcznie i nieuwzględnienie zastrzeżonej w umowie ubezpieczenia sumy ubezpieczenia.

Na tej podstawie pozwany ubezpieczyciel wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części tj. w punkcie 5 w części poprzez zasądzenie od niego na rzecz powoda kwoty 200 zł tytułem renty miesięcznie począwszy od września 2012 r. do czerwca 2016 r. i w kwocie 58,69 zł tytułem renty za lipiec 2016 r. i oddalenie powództwa w pozostałym zakresie, w punkcie 6 w całości poprzez oddalenie powództwa w tym zakresie, w punkcie 8 w całości poprzez prawidłowe rozdzielenie kosztów procesu i o zasądzenie od powoda na rzecz ubezpieczyciela kosztów procesu przed Sądem II instancji, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Poznaniu, przy pozostawieniu temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przed Sądem II instancji.

Drugi z pozwanych – Zakład (...) sp. z o.o. zaskarżył orzeczenie Sądu I instancji w jego punkcie 2 co do kwoty 10.000,00 zł. zarzucając temu Sądowi, że w wyniku błędu rachunkowego w istocie orzekł ponad żądanie powoda kwotę 35.000,00 zł. Na tej podstawie wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie w pkt 2 od pozwanych na rzecz powoda kwoty 25.000,00 zł. z ustawowymi odsetkami liczonymi w sposób dotychczas określony z zastrzeżeniem, że zapłata wyżej wymienionej kwoty przez jednego z pozwanych zwalnia z obowiązku zapłaty drugiego z nich (in solidum) i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego – Zakładu (...) sp. z o.o. kosztów postępowania.

Powód wniósł o oddalenie obu apelacji i zasądzenie kosztów.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje;

Apelacja pozwanego Zakładu (...) sp. z o.o. w S. okazała się zasadna, natomiast apelacja pozwanego (...) S.A. z siedzibą w S. okazała się bezzasadna.

Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny i dlatego Sąd Apelacyjny przyjmuje ustalenia sądu pierwszej instancji za własne.

Tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy powód domagał się początkowo zasądzenia kwoty 70.000 zł. Powód – w związku z częściowym spełnieniem świadczenia - cofnął pozew w części dotyczącej żądania zadośćuczynienia w kwocie 45.000 zł. i sąd pierwszej instancji w tym zakresie umorzył postępowanie. Ostatecznie więc powód domagał się zasądzenia z tego tytułu kwoty 25.000 zł. Trafnie więc pozwany Zakład (...) sp. z o.o. w S. zarzucił, że Sąd Okręgowy błędnie tytułem zadośćuczynienia zasądził kwotę 35.000 zł. Sąd pierwszej instancji orzekł więc w efekcie ponad żądanie, co nie jest dopuszczalne w świetle art. 321 § 1 k.p.c., jednak z treści uzasadnienia wyroku wynika, że dopuścił się jedynie omyłkowo błędu matematycznego.

Dlatego też na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i zasądzoną w punkcie drugim wyroku tytułem zadośćuczynienia kwotę 35.000 zł. obniżył do kwoty 25.000 zł.

Powyzsze uchybienie Sądu Okręgowego nie zostało wprowadzie podniesione w apelacji pozwanego (...) S.A. z siedzibą w S. jednakże – z uwagi na treść art. 378 § 2 k.p.c. – Sąd Apelacyjny w tym zakresie rozpoznał sprawę również na rzecz tego pozwanego.

Mając na względzie, że wysokość roszczenia o zadośćuczynienie jest z istoty swej ocenne Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zmiany orzeczenia sądu pierwszej instancji w zakresie kosztów i nie obciążył powoda kosztami postępowania odwoławczego, które zostały poniesione przez pozwanego Zakład (...) sp. z o.o. w S. (opłata od apelacji).

Pozwany (...) S.A. z siedzibą w S. domagając się ograniczenia odpowiedzialności z tytułu renty do lipca 2016 roku powołał się na fakt, że przy szkodach wyrządzonych pracownikom pozwani w umowie ubezpieczenia ustalili sumę ubezpieczenia w kwocie 100.000 zł.

Rzeczywiście zgodnie z art. 824 § 1 k.c. jeżeli nie umówiono się inaczej, suma ubezpieczenia ustalona w umowie stanowi górną granicę odpowiedzialności ubezpieczyciela, co w efekcie pociąga za sobą wygaśnięcie kontraktowego zobowiązania ubezpieczyciela do zapłaty zobowiązania. Jednakże w myśl art. 316 § 1 k.p.c. sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Nie ulega zaś wątpliwości, że zarówno w chwili zamknięcia rozprawy przez sąd pierwszej instancji, jak i przez sąd drugiej instancji suma świadczeń jednorazowych oraz świadczeń okresowych (renty) wymagalnych w tym dniu nie wyczerpała sumy ubezpieczenia. Co więcej w wyniku uwzględnienia apelacji pozwanego Zakładu (...) sp. z o.o. w S. ta suma zasądzonych świadczeń uległa istotnemu obniżeniu.

Podkreślić należy, że w przypadku renty sąd zasądza również świadczenia należne w przyszłości, kierując się przy ustalaniu ich wysokości określoną prognozą co do przyszłego stanu rzeczy. Obejmowanie prognozą stanowiącą podstawę uwzględnienia powództwa o rentę mniej lub bardziej prawdopodobnego zdarzenia w postaci przyszłego wyczerpania się sumy ubezpieczenia z takim skutkiem, aby pozwany musiał już w procesie podnosić tę okoliczność, a samo ograniczenie znajdowało wyraz w sentencji wyroku, nie byłoby właściwe. Stwierdzić bowiem należy, że konstrukcja, w której ramach sąd, zasądzając świadczenie rentowe należne od ubezpieczyciela na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, miałby w każdej sprawie podejmować problem sumy gwarancyjnej i oddalać żądanie w zakresie, w jakim dochodzone świadczenie w skapitalizowanej postaci może kiedyś przekroczyć sumę gwarancyjną, jest nie do przyjęcia. Rozmiar świadczenia okresowego w istotnym zakresie wyznaczony jest przez czynnik czasu, co oznacza, że do ewentualnego wyczerpania się sumy gwarancyjnej może dojść dopiero w przyszłości, w toku realizacji zasądzonego świadczenia. Co więcej sama wysokość renty nie korzysta z prawomocności materialnej, bowiem zgodnie z art. 907 § 2 k.c. jeżeli obowiązek płacenia renty wynika z ustawy, każda ze stron może w razie zmiany stosunków żądać zmiany wysokości lub czasu trwania renty, chociażby wysokość renty i czas jej trwania były ustalone w orzeczeniu sądowym lub w umowie. Trudno więc w chwili orzekania stwierdzić kiedy i czy w ogóle suma ubezpieczenia zostanie wyczerpana.

To oznacza, że nieuprawnione jest żądanie oznaczenia w wyroku końcowej daty odpowiedzialności pozwanego ubezpieczyciela, wykraczającej poza datę wyroku.

Jeżeli jednak suma ubezpieczenia zostanie rzeczywiście wyczerpana w wyniku realizacji roszczenia rentowego, a powód nadal będzie się domagał realizacji tego roszczenia, pozwanemu ubezpieczycielowi przysługiwać będzie powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego na podstawie art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2011 roku w sprawie III CZP 128/10)

Dlatego też – w konsekwencji powyższego - przyjąć należy, że sąd pierwszej instancji trafnie ustalił, że obaj pozwani ponoszą odpowiedzialność za szkodę mogącą powstać po stronie powoda w przyszłości w związku ze zdarzeniem z dnia 18 lipca 2006 roku. Jeżeli jednak przyszła szkoda powoda pojawiłaby się już po wyczerpaniu sumy ubezpieczenia w związku z realizacją roszczenia rentowego jest oczywiste, że ubezpieczyciel będzie mógł powołać się w takim ewentualnym procesie na wygaśnięcie - z tego powodu – jego zobowiązania.

Z powyższych względów apelacja (...) S.A. z siedzibą w S. jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego związanego z apelacją (...) S.A. z siedzibą w S. Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. oraz § 2 ust. 1 i 2, § 6 pkt. 3, § 12 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

- M. Gulczyńska - K. Józefowicz - T. Chojnacki